

Mali Tablolar ve Mali Analiz

8

Mali (finansal) tablolar bilgi üretim ve iletişim sistemi olan muhasebenin bir ürünüdür. Bu nedenle muhasebenin amacı, işletme içi ve dışı bilgi kullanıcılarının alacakları finansal kararlarda kullanmaları için, Genel Kabul Görmüş muhasebe İlkelerine göre muhasebe bilgilerini üretmek ve raporlamaktır. İşletme hakkında bilgi verdiği için muhasebe işletmenin dili olmaktadır.

Amaçlarımız

Bu üniteyi tamamladıktan sonra aşağıdaki sorulara yanıt verecek bilgi ve becerilere sahip olabilirsiniz:

- *Muhasebe niçin işletmenin dilidir?*
- *Muhasebe bilgileri işletme dışına ne şekilde raporlanır?*
- *Mali analiz yapabilmek için tablo kalemlerinin içeriklerini niçin bilmek gerekir?*
- *Finansal kararlarda muhasebe bilgilerinin doğrudan doğruya kullanılmasının nedeni nedir?*
- *Mali analiz teknikleri ve yorum ne işe yarar?*

Niçin Mali Analiz Okuyoruz?

Muhasebenin iki işlevi vardır:

- 1. Finansal nitelikteki işlemleri kaydetmek ve mali (finansal) tablolar aracılığıyla raporlamak;*
- 2. Raporlanan muhasebe bilgilerini analiz ve yoruma tabi tutmak.*

İkinci işlevin herşeyden önce işletmenin muhabetcisi tarafından yerine getirilmesi gerekir. Bu, işletme yönetimine ve ortaklarına yardım için gereklidir. Diğer taraftan yatırımcıların, kredi verenlerin, müşteri ve satıcıların, çalışanların işletmeyle iş ve çıkar ilişkileri nedeniyle; devletin vergi alacağıının doğruluğunu araştırma, çeşitli istatistikler yapma ve ekonomiyi düzenleme amacıyla; bağımsız uzmanların yapacakları muhasebe denetimleri nedeniyle muhasebe bilgilerine ve mali analize gereksinimleri vardır. Tüm bu tarafların birer bilgi kullanıcısı olarak ya kendileri mali analizi bilmeleri, ya da piyasadaki analiz bürolarından bu konuda yardım almaları şarttır.

Anahtar Kavramlar

- Muhasebe
- Mali Tablolar
- Bilgi Kullanıcısı
- Mali Analiz
- Analiz Teknikleri
- Analiz Sonuçları
- Yorum
- Finansal Kararlar

İçindekiler

- GİRİŞ
- MALİ TABLOLARIN VE ANALİZLERİNİN AMAÇLARI
- MALİ TABLO TÜRLERİ
- BİLANÇONUN MALİ ANALİZ AÇISINDAN ANLAM VE ÖNEMİ
- GELİR TABLOSUNUN MALİ ANALİZ AÇISINDAN ANLAM VE ÖNEMİ
- MALİ ANALİZİN YAPILMASI
- MALİ ANALİZ VE FİNANSAL KARARLAR

GİRİŞ

Muhasebenin sosyal sorumluluk kavramına göre işletme yönetimi ortaklara ve işletme dışındaki bilgi kullanıcılarına işletmesiyle ilgili doğru ve güvenilir bilgi iletmekten sorumludur. Bunun için de finansal işlemlerin Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri'ne göre kaydedilip mali (finansal) tablolar şeklinde raporlanması ve bağımsız denetimin yaptırılıp bilgi kullanıcılarının tablolara olan güvenlerinin artırılması gerekir. Mali analiz denetlenmiş mali tablolar üzerinden yapılır.

MALİ TABLOLARIN VE ANALİZLERİNİN AMAÇLARI

Mali Tabloların Amacı

İşletmeyle olan iş ve çıkar ilişkilerine göre kararlar alacak olan bilgi kullanıcıları ilgili oldukları işletme hakkında finansal bilgilere ihtiyaç duyarlar. Bilgi kullanıcılarının her birine beledikleri bilgileri ayrı ayrı raporlamanın anlam ve olanağı yoktur. Bu nedenle bütün kullanıcıların ihtiyacı olan bilgiler ortak amaçlı olarak hazırlanan finansal tablolarla kendilerine iletilir. Bu yönüyle de bu tabloların üç amacı vardır:

- İlgililer için karar almada yararlı bilgiler sağlamak,
- Gelecekteki nakit akımlarını değerlendirmede yararlı bilgiler sağlamak,
- Varlıklar, kaynaklar ve bunlardaki değişiklikler ile işletme faaliyet sonuçları hakkında bilgi sağlamak.

Mali Analiz Amacı

İşletmeler genelde cari dönemin ve önceki dönemin mali tablolarını birlikte yayınlırlar. Kapanan dönemlerle ilgili olmaları nedeniyle bu mali tablolar işletmelerin geçmişine ait bilgileri verir. Finansal kararların alınabilmesi için işletmenin geleceğine ilişkin bilgilere gereksinim vardır. İşte mali analiz yapmanın amacı geçmişe ait muhasebe bilgilerini finansal kararlarda kullanılabilir işletmenin geleceğine ilişkin bilgilere dönüştürmektir.

MALİ TABLO TÜRLERİ

Mali tabloların amaçları dikkate alındığında tablo çeşitleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Bilanço
- Gelir Tablosu
- Satışların Maliyeti Tablosu
- Fon Akım Tablosu
- Nakit Akım Tablosu
- Kar Dağıtım Tablosu
- Öz Kaynaklar Değişim Tablosu

Bunlardan bilanço ve gelir tablosu "Temel Mali Tablolar" olurken, diğerleri "Ek Mali Tablolar" adını alır. Mali analizde analiz teknikleri temel mali tablolara uygulanırken, Fon Akım Tablosu ile Nakit akım Tablosu daha çok bir analiz tekniği olarak bilinir. Bu nedenle bu ünitenin konusunu temel mali tablolar oluşturacaktır. Diğer iki tablo ise, 13. ünite de "Fon Akışı Analizi" başlığı altında ele alınacaktır.

Temel mali tablolar ile ek mali tablolar neye dayanarak tanzim edilir?

1

SIRA SİZDE

BİLANÇONUN MALİ ANALİZ AÇISINDAN ANLAM VE ÖNEMİ

Bilanço kalemi: Bilançoda hesaplar yer almaz; varlıklar, borçlar ve öz kaynaklar yer alır. Bunları temsil eden hesaplardan dönem sonunda kalan verenler bilançoaya götürülürken hesap kalemi olarak götürülür. Bu nedenle bilançonun aktif ve pasifinde yer alan tüm ana gruplar, alt gruplar ve alt grupları oluşturan hesap kalemleri bilanço kalemi olarak ifade edilir.

Bilançonun Tanımı ve Sınırlandırılması

Bilanço, işletmenin belli bir andaki mali durumunu gösteren bir tablodur. Bilanço hesapları dönem içinde devamlı olarak artış ve azalış gösteren hesaplardır; bu nedenle varlıklar ve kaynaklar bilançonun çıkarıldığı andaki hesap kalanları üzerinden görülecektir. Varlıklar ile bunların kaynakları birlikte yer aldığı için de bilanço mali durumu yansıtır.

Bir bilançoda yer alan kalemlerin gruplandırılması varlıkların ve kaynakların bir hesap dönemiyle ilişkilendirilmesine bağlı olurken; sıralanması varlıkların en likit olandan en az likit olanına doğru, kaynakların ödenme vadelerine göre olur.

SIRA SİZDE

2

Bilançonun sınıflandırılması nasıl olur?

Bir bilançonun aktif ve pasifi şu sıra ile gruplandırılır:

AKTİF

1. Dönen Varlıklar
2. Duran Varlıklar

PASİF

1. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar (Borçlar)
2. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar (Borçlar)
3. Öz Kaynaklar (Öz Sermaye)

Varlıklar ve kaynaklar brüt tutarlar üzerinden yer almalarına rağmen, bilançonun net aktif ve net pasif olarak düzenlenmesi gerekir. Bu da, bazı kalemlerin ilgili varlığın veya kaynağın brüt tutarından bir indirim olarak gösterilmesiyle sağlanır.

SIRA SİZDE

3

Bilançoda hangi hesap kalemleri yer alır, niçin?

Bilanço Gruplarının İçerik ve Anlamları

Dönen Varlıklar

Dönen varlıklar en fazla bir yıl içinde tahsil edilebilecek, satılabilecek, kullanılabilir, tüketilebilecek varlıklar ile eldeki nakit ve bankadaki mevduattan oluşur. Buna göre dönen varlıklar ana grubu Tekdüzen Hesap Planı'na ve Sermaye Piyasası Kurulu'na göre şu alt gruplar şeklinde sıralanır: (Parantez içinde gösterilenler SPK'nun farklı bölümlendirmeleridir).

- Hazır Değerler
- Menkul Kıymetler
- Ticari Alacaklar (Kısa Vadeli Ticari Alacaklar)
- Diğer Alacaklar (Diğer Kısa Vadeli Alacaklar)
- Stoklar
- Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları
- Diğer Dönen Varlıklar

Mali analiz açısından dönen varlıklar toplamına BRÜT ÇALIŞMA SERMAYESİ; dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynakları (borçları) aşan kısmına NET ÇALIŞMA SERMAYESİ, kaynaklardan eksik olan kısmına da NET ÇALIŞMA SERMAYESİ NOKSANI denir. Brüt çalışma sermayesi iki işe yarar: (1) Günlük faaliyetleri sür-

Varlıklar: Bilanço aktifinde varlıklar yer alır. Bu varlıklar da Mevcutlar ile Alacaklar'dan oluşur.

Günlük Faaliyetler: İşletmenin peşin alışları, gider ödemeleri, üretimi ve satışlar günlük faaliyetlerini oluşturur.

dürme, (2) kısa vadeli borçları ödeme. Bunlardan birincisi net çalışma sermayesiyle sağlanır. Bunun için dönen varlıkların işletmenin hem kısa vadeli borçlarını ödemeye, hem de günlük faaliyetlerini sürdürmeye yetecek büyüklükte ve yapıda olması gerekir. Ancak bu durumdaki dönen varlıklar işletme faaliyetlerine sıkça katılır ve kendi içindeki dönüşümü artarak aktifin verimliliğine ve kârlılığına katkıda bulunabilir. Bunun için de dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynakların dönem net kârıyla finanse edilmiş olması gerekir; bu arada stokların uzun vadeli ticari borçlarla finanse edilmişliği de istenir. Dönen varlıklar hiçbir zaman birkaç kalemde toplanmamalı, aksine kalemler dengeli dağılım göstermelidir.

Dönen varlıkların ticaret işletmeleri ile hem üretim hem de ticaretle uğraşan işletmelerde duran varlıklardan büyük olması istenir. Üretim işletmelerinde duran varlıkların dönen varlıklardan büyük olması beklenir.

Dönen varlıklar nasıl bir yapıya sahip olmalıdır, niçin?

SIRA SİZDE

4

Duran Varlıklar

Duran varlıklar bir yıldan daha uzun sürede tahsil edilebilecek, satılabilecek, kullanılabilir ve tüketilebilecek varlıklardan oluşur. Buna göre duran varlıklar, Tekdüzen Hesap Planı'na ve Sermaye Piyasası Kurulu'na göre şu alt gruplar şeklinde sıralanır: (Parantez içinde gösterilenler SPK'nın farklı bölümlendirmeleridir).

- Ticari Alacaklar (Uzun Vadeli Ticari Alacaklar)
- Diğer Alacaklar (Diğer Uzun Vadeli Alacaklar)
- Mali Duran Varlıklar (Finansal duran Varlıklar)
- Maddi Duran Varlıklar
- Maddi Olmayan Duran Varlıklar
- Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar
- Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları
- Diğer Duran Varlıklar

Duran varlıkların finansmanında asla kısa vadeli yabancı kaynaklar (borçlar) kullanılmamalıdır; aksi halde işletmenin kısa vadeli borç ödeme gücü zayıflayacağı gibi, net çalışma sermayesi noksanı da ortaya çıkar. Bu ana grubun finansmanı öz kaynaklar (öz sermaye) ve uzun vadeli yabancı kaynaklar (borçlar) olmalıdır.

Duran varlıklar kendi içinde dönüşümü pek olmayan bir gruptur. Bu grupta ticari alacaklar, diğer alacaklar, gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları gibi vadesi bir yılın altına indiğinde dönen varlıklara dönüşecek kalemler olduğu gibi, maddi ve maddi olmayan duran varlıklar gibi sürekli olarak grupta duracak kalemler de vardır. Bu son iki kalem ancak kârlı yıllarda amortisman gideri kadarıyla yatırımın fon olarak geri dönmesi anlamında dönen varlığa dönüşür.

Duran varlıkların aktif verimliliğine katkısı bir hesap döneminde dönen varlıklarinkine göre daha yavaş ve daha azdır; fakat yanlış kaynaktan finanse edildiğinde, yanlış ve gereğinden fazla yatırım yapıldığında, kötü yönetildiğinde aktif verimliliğine ve kârlılığına ters yönde etkisi mutlaka fazla olacaktır.

Duran varlıklar toplamı sanayi işletmelerinde dönen varlıklar toplamından genelde büyük olurken, sanayi ve ticaret işletmesi olarak faaliyet gösteren işletmeler ile sırf ticaretle uğraşan işletmelerde ise bunun tersi beklenir.

Menkul Kıymetler ve Mali Duran Varlıklar: Bunlar bir işletmenin Kamu veya Özel Teşebbüsün ihraç ettiği finansman bonoları, tahviller ve hisse senetlerinden satın alıp aktifinde bulundurduğu değerlerdir. Bunların geçici yatırım amacıyla alınanlar Dönen Varlıklar ana grubunun Menkul Kıymetler alt grubunda; uzun vadeli yatırım amacıyla alınanlar Duran Varlıklar ana grubunun Mali Duran Varlıklar alt grubunda yer alır.

Duran varlıklar nasıl bir yapıya sahip olmalıdır? Finansmanında hangi kaynaklar kullanılmaktadır, niçin?

SIRA SİZDE

5

Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar (Borçlar)

Kısa vadeli yabancı kaynaklar, bir yıl içinde ödenmesi gereken ve ödenmeleri dönen varlıklarla yapılacak olan borçlardır. Buna göre kısa vadeli yabancı kaynaklar ana grubu Tekdüzen Hesap Planı'na ve Sermaye Piyasası Kurulu'na göre şu alt gruplar şeklinde sıralanır: (Parantez içinde gösterilenler SPK'nın farklı bölümlendirmeleridir).

- Mali (Finansal) Borçlar
- Ticari Borçlar
- Diğer Borçlar (Diğer Kısa Vadeli Borçlar)
- Alınan Avanslar
- Ödenecek Vergi ve Diğer yükümlülükler
- Borç ve Gider karşılıkları
- Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider tahakkukları
- Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Kısa vadeli yabancı kaynakların tamamı daima dönen varlıkların finansmanında kullanılmalıdır. Çünkü bir yıl içinde vadesi gelecek olan borçlar, ancak kendi içinde dönüşüm halinde olan ve yıllık faaliyetlere en sık katılan dönen varlıklardan karşılanabilir. Diğer taraftan dönen varlıklar toplamı kısa vadeli yabancı kaynaklardan büyük olmalı ki, hem borç ödenebilsin hem de günlük faaliyetler sürdürülebilsin. Ayrıca dönen varlıklar nakit, mal ve hizmet şeklinde ödenecek kısa vadeli borçları karşılayabilecek çeşitlilikte olmalıdır. Büyüklük ve yapısı bakımından yeterli olmayan dönen varlıklar işletmeyi borçla borç ödeme ve dolayısıyla faiz yüküne katlanma durumuna düşüreceği gibi, günlük faaliyetleri de aksatır. Bu gibi durumlar işletmenin kredibilitesini de düşürür.

Kısa vadeli yabancı kaynaklar toplamının daima uzun vadeli yabancı kaynaklar toplamından küçük olması istenir. Bu durumdaki bir işletmenin borç ödeme gücü bakımından iyi olabileceği düşünülür.

SIRA SİZDE

6

Sizce bir işletmenin kısa vadeli borç ödeme gücü nelere bağlıdır? Niçin?

Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar (Borçlar)

Uzun vadeli yabancı kaynaklar, bir yıldan daha uzun sürede ödenecek ve ödenmeleri işletmenin yatırım politikasına ve kârlılığına bağlı olan borçlardır. Bu nedenle bilanço pasifinin ikinci ana grubu durumundadır. Uzun vadeli yabancı kaynaklar Tekdüzen Hesap Planı'na ve Sermaye Piyasası Kurulu'na göre sırasıyla şu alt gruplardan oluşur: (Parantez içinde gösterilenler SPK'nın farklı bölümlendirmeleridir).

- Mali (Finansal) Borçlar
- Ticari Borçlar
- Diğer Borçlar (Diğer Uzun Vadeli Borçlar)
- Alınan Avanslar
- Borç ve Gider karşılıkları
- Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları
- Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar

Uzun vadeli yabancı kaynaklar (borçlar) vadeleri bir yılın altına indiğinde kısa vadeli yabancı kaynaklara dönüşür. Bu dönüşme çoğunlukla aynı adla olurken, mali borçlarda biraz farklılık görülür. Şöyle ki: Uzun vadeli Banka Kredileri "Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri"ne, uzun vadeli Çıkarılmış Tahvil-ler "Tahvil Anapara Borç Taksit ve Faizleri"ne dönüşür. Böylece kısa vadeli yaban-

cı kaynaklar ana grubundaki mali borçların ne kadarının kısa vadeli olarak doğduğu ve ne kadarının uzun vadeliyelerden geldiği kolayca anlaşılır.

Uzun vadeli yabancı kaynaklar normalde duran varlıkların finansmanında kullanılır. Ancak zorunlu olduğuunda geçici sürelerle dönen varlıkların finansmanında kullanılması düşünülebilir. Diğer taraftan uzun vadeli Ticari Borçlar'ın dönen varlıkların Stoklar kaleminin finansmanında kullanılması doğaldır.

Bir işletmenin uzun vadeli borç ödeme gücü onun yatırım politikasına (gücüne) ve kârlılığına bağlıdır. Yatırım gücü, maddi duran varlıklara bağlanan fonların kârlı dönemlerde amortisman yoluyla işletmeye geri dönmesidir.

Uzun vadeli yabancı kaynaklar toplamının kısa vadeli yabancı kaynaklar toplamından büyük olması istenir. Kendisinden uzun süre faydalanılacak olması bu kaynağın maliyetini azaltacağı gibi, aktif verimliliğini ve kârlılığını da arttıracaktır.

Uzun vadeli yabancı kaynaklarla aktifin finansmanı nasıl olursa iyidir?

SIRA SİZDE

7

Öz Kaynaklar (Öz Sermaye)

Öz kaynaklar, ortakların kuruluş sırasında ve sonradan sermaye artırılışında koydukları sermaye ile kârdan işletmede bırakılan kısımlardan oluşur. Bir anlamda geri ödemesiz öz kaynak olarak pasifte üçüncü ana grup şeklinde yer alır ve Tekdüzen Hesap Planı'na göre sırasıyla şu alt grupları içerir:

- Ödenmiş Sermaye
- Sermaye Yedekleri
- Kar Yedekleri
- Geçmiş Yıllar Kârları
- Geçmiş Yıllar Zararı (-)
- Dönem Net kârı
- Dönem Net Zararı (-)

SPK'ya göre Öz Sermaye adıyla ana grup kalemleri şu şekilde sıralanır:

- Sermaye
- Sermaye Taahhütleri (-)
- Emisyon Primi
- Yeniden Değerleme Artışı
- Yedekler
- Net Dönem Kârı
- Dönem Zararı (-)
- Geçmiş Yıl Zararları (-)
- Geçmiş Yıl Kârları

Bunlardan geçmiş yıllar zararları ile dönem net zararı grubun negatif kalemleridir. Bu tür kalemleri mevcudiyeti öz kaynaklar toplamını azaltır. Bu bakımdan hiç olmamaları veya olduğunca küçük tutardı olmaları iyidir.

Öz kaynaklar herşeyden önce duran varlıkların finansmanında kullanılır. Yalnız dönem net kârı dönen varlıkların finansman kaynağı durumundadır; bu sayede dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynakları aşan kısmı olan net çalışma sermayesi oluşur.

Öz kaynakların kâr yedekleri, geçmiş yıllar kârları ve dönem net kârının oluşturduğu otofinansman yapısı ne kadar kuvvetli olursa o kadar iyidir. Çünkü böyle bir durumda sermayeyi temsil eden, ortakların elinde bulunan hisse senetlerinin piyasa değeri nominal değerlerinin üzerine çıkacaktır. Öz kaynaklarda ikinci önemli kalem ödenmiş sermaye olurken, sermaye yedekleri çoğunlukla fiktif (hayali) değerlerden oluşur.

Otofinansman: Bir anlamda işletmelerin çeşitli şekillerde kârdan işletmede bıraktıkları kısımdır. Bunun için bilançonun öz kaynaklar grubunda bulunan Kâr Yedekleri, Dönem Net kârı ile Geçmiş Yıllar Kârları kalemleri işletmenin otofinansman yapısını oluşturur.

Öz kaynaklar ortakların aktif üzerindeki hak sahipliğini gösteren ve şirket alacaklıları için de güvence olan bir gruptur. Bu bakımdan öz kaynaklar toplamının kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklar toplamından büyük olması veya en azından onların toplamı kadar olması istenir.

SIRA SİZDE

8

Öz kaynakların şirket alacaklıları ve ortakları için anlamı nedir?

GELİR TABLOSUNUN MALİ ANALİZ AÇISINDAN ANLAM VE ÖNEMİ

Gelir Tablosunun Tanımı ve Sınıflandırılması

Sonuç Hesapları: Sonuç hesaplarının diğer bir adı da Gelir Tablosu Hesapları'dır. Bu nedenle gelir tablosuna götürülecek hasılat, gelir, kâr, gider ve zarar gibi hesaplar bu adı alır.

Gelir tablosu, işletmenin belli bir hesap dönemindeki faaliyet sonuçlarını gösteren bir tablodur. Sonuç hesapları bir dönem boyunca biriken tutarları üzerinden yansıtıldıkları için, gelir tablosu, bir yıllık hasılatı, geliri, kârı, gideri ve zararı kapsar. Faaliyet sonuçlarını göstermesi ise, benzer kalemlerin toplanması ve farklı kalemlerin çıkarılmasından doğan, Tekdüzen Hesap Planına ve SPK'ya göre şu beş bölümden oluşması anlamına gelir: (Parantez içindekiler SPK'ya aittir).

- Brüt Satış Kârı veya Zararı
- Faaliyet Kârı veya Zararı (Esas Faaliyet kârı veya Zararı)
- Olağan Kâr veya Zarar (Faaliyet Kârı veya Zararı)
- Dönem Kârı veya Zararı
- Dönem Net Kârı veya Zararı (Net Dönem Kârı veya Zararı)

SIRA SİZDE

9

Gelir tablosu bir işletmenin nesini gösterir? Bölümlendirme esası nedir?

Gelir Tablosu Bölümlerinin İçerik ve Anlamları

Brüt Satış Kârı veya Zararı

Bu bölüm, işletmenin ana (esas) faaliyeti ile ilgili brüt sonucu gösterir ve sırasıyla şu alt gruplardan oluşur:

- Brüt Satışlar
- Satış İndirimleri (-)
- Net Satışlar
- Satışların Maliyeti (-)

Net satışların "Satışların Maliyeti"ni aşan kısmı Brüt Satış Kârı olurken, tersi durum Brüt Satış Zararı olur.

Bu bölümün kalemleri bakımından net satışların brüt satışlara yakın olması istenir. Çünkü, böyle bir durumda, işletmenin satışlardan iadeler, satış iskontoları ve diğer indirimler yüzünden brüt hasılatından fazla bir şey kaybetmediği anlaşılır. Ayrıca satışların maliyeti, kaliteden ödün verilmemiş olmak şartıyla, daima net satışların altında olmalıdır.

Bölüm sonucunun, tabii ki, brüt satış Kârı olarak çıkması istenir. Bunun iki anlamı vardır: (1) Ana faaliyet Kârının gelecek yıllarda da devam edeceği varsayılır; (2) Brüt Satış kârı ne kadar büyükse kendisinden sonra gelen gider ve zararları karşıladıktan sonra yeterli bir dönem kârına ulaşılacak demektir.

SIRA SİZDE

10

Brüt satış kârına nasıl ulaşılır ve ne büyüklükte olması istenir, niçin?

Faaliyet Kârı veya Zararı (Esas Faaliyet Kârı veya Zararı)

Bu bölüm işletmenin ana (esas) faaliyetini devam ettirebilmesi için katlanmak zorunda olduğu, fakat satışların maliyetine yüklenemeyen giderleri kapsar. Bu giderler Faaliyet Giderleri adını almakta olup, şu üç hesap kaleminden oluşur:

- Araştırma ve Geliştirme Giderleri
- Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri
- Genel Yönetim Giderleri

Üretim işletmelerinde bu giderlerin üçü de olurken, ticaret işletmelerinde bunlardan sadece son ikisi vardır. İşletmelerin bunlarsız faaliyet gösteremeyecek olmaları nedeniyle bu giderlerin belirli büyüklüğe ulaşacağı açıktır. Ancak faaliyet giderlerinin işletmeyi yeterli bir faaliyet kârına ulaştıracak şekilde brüt satış kârının altında kalması gerekir. Aksi halde faaliyet zararı sözkonusu olur. Ulaşılabilecek faaliyet kârının kendisinden sonra gelen gider ve zararları karşılayıp, dönem kârına yeterli pay bırakacak büyüklükte olması istenir. Ana faaliyetin net sonucu olarak faaliyet kârının gelecekte de kazanılmaya devam edileceği varsayılır.

Gelir Tablosu Kalemi: Gelir tablosunda hesaplar değil; hasılat, gelirler, kârlar, giderler ve zararlar yer alır. Bu bakımdan gelir tablosuna hesaplar "Hesap Kalemi" olarak aktarılır. Yalnız gelir tablosunun bölümleri, bölümlerin alt grupları ile alt grupları oluşturan hesap kalemlerinin herbiri Gelir Tablosu Kalemi olarak dikkate alınır.

Faaliyet kârı veya zararının oluşumu nasıldır?

SIRA SİZDE

11

Olağan Kâr veya Zarar (Faaliyet Kârı veya Zararı)

Bu bölüm işletmenin esas faaliyeti dışında kalan diğer faaliyetleri sonucunda doğan gelirleri, kârları, giderleri ve zararları şu üç grup altında gösterir:

- Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar
- Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar
- Finansman Giderleri

Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar; Temettü Gelirleri, Faiz Gelirleri, Kambiyo Kârları, Komisyon Gelirleri, Konusu Kalmayan Karşılıklar, Menkul Kıymet Satış Kârları, Reeskont Faiz Gelirleri ile Diğer Olağan Gelir ve Kârlar kalemlerinden oluşur.

Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar; Komisyon Giderleri, Karşılık Giderleri, Kambiyo Zararları, Menkul Kıymet Satış Zararları, Reeskont Faiz Giderleri ile Diğer Olağan Gider ve Zararlar kalemlerinden oluşur.

Finansman Giderleri; Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri ile Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri kalemlerinden oluşur.

Bölüm içi gelir ve kârların olağan gider ve zararlar ile finansman giderlerini karşılayıp, faaliyet kârı ile birlikte bölümün sonucu olan Olağan Kâr'ı oluşturması istenir. Aksi halde bölüm içi gelir ve kârların karşılayamadığı gider ve zararlar faaliyet kârından karşılanacağı için, olağan kâr sadece ana faaliyetten sağlanan kârdan oluşacaktır. Önemli olan olağan kârın hem ana faaliyet kârını olduğu gibi içermesi, hem de diğer faaliyetlerden sağlanan kârdan pay almasıdır.

Olağan Kâr veya Zarar bölüm sonucu nasıl oluşur?

SIRA SİZDE

12

Dönem Kârı veya Zararı

Bu bölüm, İşletmenin esas ve diğer faaliyetlerinden bağımsız olarak arzi nitelikteki işlem ve olaylardan doğan, ya da olağandışı olay ve gelişmeler nedeniyle ortaya çıkan gelirler, kârlar, gider ve zararlardan oluşur. Bunlar da bölümde şu iki grup altında toplanır:

- Olağandışı (Olağanüstü) Gelir ve Kârlar
- Olağandışı (Olağanüstü) Gider ve Zararlar

İşletmenin mali ve maddi duran varlık satışlarından doğan kârlar veya zararlar, nedeni araştırılmayacak kasa noksanından personel sorumlu değilse yazılacak zarar, değersiz bir alacağın kapatılmasından sonra tahsilinden doğacak kâr bu bölüm için birer örnek oluşturur. Bu bölümün gelir ve kârları bölümün gider ve zararlarını karşıladıktan sonra Dönem Kârı'na pay verebilir. Bu durumda bölüm sonucu olarak dönem kârı, faaliyet kârının da içinde bulunduğu olağan kârdan da pay alabilir. Aksi halde bölüm içi gelir ve kârlarla karşılanamayan olağandışı gider ve zararlar olağan kârı küçülterek dönem kârına, ya da onu yok ederek dönem zararına neden olabilir.

SIRA SİZDE

13

Dönem Kârı veya Zararı bölümünü oluşturan unsurların doğuş nedenleri nedir? Bölüm sonucu nelerden oluşabilir?

Dönem Net Kârı veya Zararı

Gelir tablosunun Dönem Kârı ticari kârı, Dönem Zararı ticari zararı ifade eder. Bunlardan hareketle bulunacak mali kârdan ilgili mevzuat hükümlerine göre Dönem Kârı Vergi ve Yasal Yükümlülük Karşılıkları hesaplanır. Bu karşılık Dönem Kârı'ndan düşülerek Dönem Net Kârı'na, Dönem Zararı'na eklenerek Dönem Net Zararı'na ulaşılır. Mali kâr olmadığında vergi karşılığı da olmayacağından Dönem Kârı veya Zararı aynen Dönem Net Kârı veya Zararı'na dönüşecektir.

Dönem Net Kârı her zaman istenen bir sonuç olup, ana faaliyetten ve diğer faaliyetlerden alacağı payların büyüklüğü ile önem kazanır.

SIRA SİZDE

14

Dönem net kârının büyüklüğü ve oluşumu nasıl olursa iyidir? Niçin?

MALİ ANALİZİN YAPILMASI

Mali Analiz Teknikleri

Mali analiz, finansal tablolardaki bilgilere analiz tekniklerinin uygulanmasıyla Analiz Sonuçları elde etme ve bu sonuçları Yorumlama sonucunda işletmenin mali durumu ile faaliyet sonuçları hakkında tahminlerde bulunmaya denir.

Genelde temel mali tablolara uygulanan analiz teknikleri şunlardır:

- Karşılaştırmalı Tablolar analizi (Yatay Analiz)
- Yüzde Metodu ile Analiz (Dikey Analiz)
- Trend (Eğilim Yüzdeleri) Analizi
- Oran Analizi
- Fon Akışı Analizi

Analiz Sonuçlarının Yorumlanması

Analiz tekniklerinin mali tablolara uygulanmasıyla ortaya çıkan TL, yüzde, oran, gün, kere cinsinden verilere **Analiz Sonuçları** denir. Bu sonuçlar ilk bakışta hiçbir anlam taşımaz, bunlara analizi yapacak olanın anlamlar yüklemesi gerekir. Analiz sonuçlarının büyüklükleri ile yüklenen anlamlarına göre işletmenin bugünkü ve gelecekteki mali durumu ve faaliyet sonuçlarına ilişkin tahminlerde bulunmaya **Yorum** adı verilir.

SIRA SİZDE

15

Mali analiz kaç aşamada yapılır?

MALİ ANALİZ VE FİNANSAL KARARLAR

İşletme yönetimi başta olmak üzere tüm bilgi kullanıcıları kendilerini ilgilendiren konularda çeşitli finansal kararlar almak durumundadır. Alınacak kararların kesinlikle işletmenin mali durumu ile faaliyet sonuçlarına ilişkin bilgilere dayandırılması gerekir. Bu bilgilere mali tablolardaki verilerin malil analiz yardımıyla işlenmesiyle ulaşılır. Bunlar da işletmenin kısa ve uzun vadeli borç ödeme gücü, yatırım gücü, fon yaratma gücü, kâr etme ve kâr dağıtma gücü gibi konular olacaktır. Bilgi kullanıcısının kararlarında kullanacağı bilgiler bunlar olacaktır.

Muhasebe bilgileri mali analiz sayesinde finansal kararlarda kullanılacak hangi bilgilere dönüştürülür?

16

SIRA SİZDE

Özet

Muhasebe niçin işletmenin dilidir?

İşletme yönetiminde bulunanlar hariç diğer bütün bilgi kullanıcıları işletmeden uzaktadır. Bu durum onların işletme hakkında bilgilendirilmelerini gerektirir. Bu görevi bir bilgi üretim ve iletişim sistemi olan muhasebe üstlenir. Yani işletmenin varlıkları ve kaynaklarının nelerden oluştuğu ile dönem kârı ve onun oluşumu hakkındaki bilgileri tablolar şeklinde ilgililere iletir. Bunun için muhasebe işletmenin dili olmaktadır.

Muhasebe bilgileri işletme dışına ne şekilde raporlanır?

İşletmenin birinci işlevi finansal nitelikteki işlemleri kaydetmek ve raporlamaktır. Kayıt yapmanın sonucu bilanço ve gelir tablosu denen temel tablolar elde edilir. Fon akım tablosu ve nakit akım tablosu gibi ek mali tablolar ise bilanço, gelir tablosu ile ek bilgilerden yararlanılarak hazırlanır. İşletmeler her iki türdeki tablolarını yıllık faaliyet raporları aracılığıyla ve İMKB'ye, SPK'ya vermekle bilgi kullanıcılarına ulaştırır.

Mali analiz yapmak için neyin bilinmesi gerekir?

Mali analizin yapılabilmesi için dört şey gereklidir:

- Muhasebe bilgisi
- Mali analiz tekniklerinin uygulanma esasları
- Yorum esasları
- Bilimsel sezgi

Mali analizi yapacak olan analistin bu dört konuya hakim olması gerekir. Muhasebe bilgisi, tablolarda yer alan gruplar ile bunların kalemlerinin içeriklerini, önemini ve ne anlama geldiğini bilmek, kısacası finansal tabloları okuyabilmek demektir. Analiz tekniklerinin neler olduğunu, bir işletmeyi veya birden fazla işletmeyi hangi amaçla, hangi tablo türüne, en az ve en çok yıllık tabloya nasıl uygulanacağı bilinmeden analiz sonuçları elde edilemez. Diğer taraftan her analiz tekniği yardımıyla ulaşılan analiz sonuçları ilk bakışta hiçbir anlam ifade etmez; bu nedenle uygulanan tekniğe bağlı olarak yorum esaslarının da bilinmesi gerekir. Yorum sayesinde işletmenin gelecekteki mali durumu ile faaliyet sonuçları hakkında tahminlerde bulunabilmek için bilimsel sezgiye de gereksinim vardır.

Finansal kararlarda hangi bilgiler kullanılır?

Bilgi kullanıcıları alacakları kararlar için finansal bilgileri içeren mali tablolara gereksinim duyarlarsa da bu tablolar kararlarda doğrudan doğruya kullanılamaz. Çünkü bilanço ve gelir tabloları muhasebe defterlerindeki hesapların adını taşıyan kalemler ile onların tutarlarından öteye geçmez ve geçmişe ait bilgilerdir. Finansal kararlar ise gelecek için alınır. Bu nedenle mali analiz tekniklerinin bu tablolara uygulanarak elde edilecek analiz sonuçlarının yorumlanarak finansal kararlarda kullanılabilir bilgileri dönüştürülmesi gerekir. Bu dönüşüm işletmenin gelecekteki mali durumuna ve faaliyet sonuçlarına ilişkin tahminler şeklinde olacaktır. Geleceğe ilişkin kararlarda bu tahminler kullanılacaktır. Analistin işletmenin geleceğine ilişkin yapacağı tahminler şu konularda olacaktır:

- İşletmenin kısa vadeli ve uzun vadeli borç ödeme gücü
- Günlük faaliyetlerin (peşin alışları, gider ödemeleri, üretim ve satış) sürdürülmesi için gerekli Net Çalışma Sermayesi
- İşletme kârlılığı
- Yatırım gücü
- Kâr dağıtma gücü
- Fon yaratma gücü

Mali analiz teknikleri ve yorum ne işe yarar?

Mali analiz teknikleri bilanço ve gelir tablosuna uygulanarak "analiz sonuçları" elde edilir. Değişmeler, yüzdeler, TL., gün, kere, defa, kat şeklinde çıkacak olan analiz sonuçları yorumlanarak işletmenin gelecekteki mali durumu ve faaliyet sonuçları tahmin edilir.

Kendimizi Sıyalalım

1. İşletmelerin ilgili taraflara bilgi aktarma gereği nereden doğmuştur?

- Bilgi kullanıcılarının işletmenin ortağı durumunda olmalarından
- Muhasebenin bir bilgi sistemi oluşundan
- Bilgi kullanıcılarının işletmeden uzakta oluşlarından
- Muhasebenin karmaşık bir sistem oluşundan
- Analist olarak bilgi kullanıcılarının muhasebeyi bilmemesinden

2. Aşağıdakilerden hangisi muhasebenin işlevi **değildir**?

- Finansal nitelikteki işlemleri gerçekleştirmek
- Finansal işlemleri kaydetmek
- Temel mali tabloları düzenlemek
- Mali tabloları analize tabi tutmak
- Analiz sonuçlarını yorumlamak

3. Temel mali tablolardan yararlanılarak yapılacak raporlama aşağıdakilerden hangisi **değildir**?

- Gelir tablosu
- Ek mali tablolar
- Nakit akım tablosu
- Fon akım tablosu
- Fon kaynaklarını ve fon kullanımlarını gösteren tablolar

4. Aşağıdakilerden hangisi bir mali analiz tekniği **değildir**?

- Fon akışı analizi
- Bilanço analizi
- Trend analizi
- Oran analizi
- Dikey analiz

5. Bilanço ve gelir tablosuna analiz teknikleri uygulanarak ne elde edilir?

- Finansal bilgiler
- Fon akım tablosu
- İşletmenin gelecekteki mali durumu ve faaliyet sonuçları hakkında bilgi
- Analiz Sonuçları
- İşletmenin bugünkü mali durumu ve faaliyet sonuçları hakkında bilgi

6. Analist neyin yorumunu yapar?

- Bilanço ve gelir tablosunun
- Analiz sonuçlarının
- Finansal bilgilerin
- İşletmenin
- Muhasebenin

7. Bilgi kullanıcıları alacakları kararlarda aşağıdakilerden hangisini kullanır?

- Temel mali tabloları
- Ek mali tabloları
- Analiz sonuçlarını
- Analiz tekniklerini
- İşletmenin gelecekteki mali durumu ile faaliyet sonuçlarına ilişkin tahminleri

8. Bir işletmenin ana (esas) faaliyet konusundaki karlılığını gelir tablosunun hangi bölümü gösterir?

- Faaliyet kârı veya zararı
- Dönem net kârı veya zararı
- Olağan kâr veya zarar
- Dönem kârı veya zararı
- Öz kaynaklar

9. Varlıklar (mevcutlar+alacaklar) ile kaynaklar birlikte işletmenin nesini gösterir?

- Dönem net kârını
- Özkaynaklarını
- Faaliyet sonuçlarını
- Fon kaynaklarını ve kullanımlarını
- Mali durumunu

10. Analiz sonuçlarının yorumlanmasıyla bir işletme hakkında hangi konuda tahminde **bulunulamaz**?

- Günlük işlemlerini sürdürüp sürdüremeyeceği
- Kısa vadeli borç ödeme gücünün iyi olup olmayacağı
- Uzun vadeli borç ödeme gücünün iyi olup olmayacağı
- İşletme kârlılığının ve kâr dağıtma gücünün nasıl olacağı
- Eleman alımının gerekip gerekmediği

Yaşamın İçinden

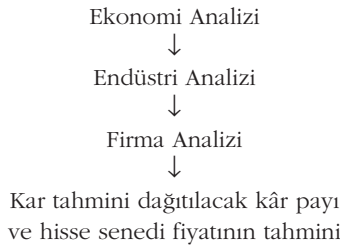
A'DAN Z'YE BİLANÇO OKUMA YÖNTEMLERİ - I

Borsada bir hisse senedi alırken en önemli kriterlerden birisi de temel analizdir. İyi yapılmış bir temel analize göre alınan hisselerin yatırımcıya kaybettirmesi söz konusu olmaz. Temel analizi bir hisse senedinin gerçek değerinin hesaplanması için yapılan her türlü işlem olarak tanımlayabiliriz. Gerçek değerden kastımız ise firmanın varlıkları, kazanç gücü, büyüme potansiyeli ve yönetim kadrosu gibi hem nicel hem de nitel kavramları içermektedir.

Bir hisse senedinin gerçek değeri dünyada gelişen olaylardan başlayarak ülkedeki gelişmelere firmanın yer aldığı sektöre, sektörün dış dünyadaki gelişmelere olan duyarlılığına, firmanın mali gücü, Pazar payı ve yönetim becerisi gibi temel faktörlere sıkı sıkıya bağlıdır. Bu temel faktörler, makrodan mikroya inerek bir şirketi her boyutu ile incelemeyi beraberinde getirir.

Yapılan temel analizin başarısına gelince, başarı daha çok hisse senedi ve onu ihraç etmiş kuruluşla ilgili bilgilerin derinliğine bağlıdır. Bu bilgiler, kamuya açıklanan bilgilerden ve kamuya açıklanmamış, şirket içi bilgilerden oluşur. Bilgiler piyasaya geldikçe, araştırmalar ve analizler yeniden gözden geçirilerek şirketin cari fiyatı ile tahmini fiyatı arasındaki denge yakalanmaya çalışılır.

Temel analizin aşamalarını bir diyagram halinde gösterecek olursak;

Temel analizin son safhası firma analizidir. Ekonomik durumun değerlendirilmesi yapıp, endüstri incelendikten sonra mikro bazda incelemeye geçilir. Bütün bunlardan amaç, firmanın gelecek dönemlerde nasıl bir performans göstereceğini tahmin etmek ve hisse senedi değerini belirlemek olmaktadır.

Firma analizi esas olarak iki yönden yapılmaktadır. Bunlar firmaya ilişkin olan nitel faktörlerle nicel faktörlerdir. Nitel faktör olarak firmanın ürettiği mal ve hizmetler, bunların niteliği ve muhtemel talep durumu, pazar payı ve firma yönetiminin kalitesinin incelenmesi sayılabilir. Nicel faktör ise, firmanın finansal yönden analizini gösterir.

Nicel yönden yapılacak firma analizi, firmanın geçmişte gösterdiği performansın finansal tablolar aracılığı ile incelenmesine yöneliktir. Bir şirket açısından en önemli bilgi kaynağı finansal tablolardır. Geçmiş dönemlere ilişkin in-

celenen tablolardan yararlanarak firmanın geleceğe yönelik performansı hakkında bir tahminde bulunma imkanı doğacaktır.

Mali tablolarda yer alan değerleri istenilen amaç doğrultusunda değerlendirmek için bir dizi analiz tekniklerinden yararlanmak mümkündür. Bu tekniklerin uygulanması ile bilanço anlaşılır ve yorumlanır bir hale gelir. Mali analiz teknikleri yardımıyla kalemler arası ilişkiler ve dönemler itibarıyla değişimler tespit edildikten sonra analizin en önemli safhası olan yoruma sıra gelir. Bu aşamada ilişkilerin ne anlama geldiği ve değişimlerde hangi faktörlerin rol oynadığı tespit edilmeye çalışılır. Değişimlerin işletmenin lehine mi, yoksa aleyhine mi olduğu tahmin edilmeye çalışılır ve geleceğe yönelik işletme ile ilgili öngörülerde bulunulur.

Kaynak: Özel ek, PARAMATİK, Milliyet Dergi Grubu, Sayı: 169, 23 Şubat-1 Mart 1997

Kendimizi Sınavalım Yanıt Anahtarı

1. c Yanıtınız yanlış ise, "Giriş" başlığı altında size verilen bilgileri yeniden gözden geçiriniz.
2. a Yanıtınız yanlış ise, "Muhasebenin Ürünü Olarak Mali Tablolar" başlığı altında size verilen bilgileri yeniden gözden geçiriniz.
3. a Yanıtınız yanlış ise, "Mali Tabloların Türleri" başlığı altında size verilen bilgileri yeniden gözden geçiriniz.
4. b Yanıtınız yanlış ise, "Mali Analiz Teknikleri" başlığı altında size verilen bilgileri yeniden gözden geçiriniz.
5. d Yanıtınız yanlış ise, "Mali Analiz Teknikleri" başlığı altında size verilen bilgileri yeniden gözden geçiriniz.
6. b Yanıtınız yanlış ise, "Analiz Sonuçlarının Yorumlanması" başlığı altında size verilen bilgileri yeniden gözden geçiriniz.
7. e Yanıtınız yanlış ise, "Mali Analiz ve Finansal Kararlar" başlığı altında size verilen bilgileri yeniden gözden geçiriniz.
8. a Yanıtınız yanlış ise, "Faaliyet Kârı veya Zararı" başlığı altında size verilen bilgileri yeniden gözden geçiriniz.
9. e Yanıtınız yanlış ise, "Bilançonun Tanımı ve Sınıflandırılması" başlığı altında size verilen bilgileri yeniden gözden geçiriniz.
10. f Yanıtınız yanlış ise, "Mali Analiz ve Finansal Kararlar" başlığı altında size verilen bilgileri yeniden gözden geçiriniz.

Sıra Sizde Yanıt Anahtarı

Sıra Sizde 1

Temel mali tablolar kayıt tutmanın doğal sonucu olarak elde edilmekte olup, genel olarak işletmenin finansal yapısına ve kârlılığına ilişkin bilgiler verirler. Bunlardan bilanço Kesin Mizan'a, gelir tablosu Dönem Kârı veya Zararı Hesabı'na dayanılarak hazırlanır. İşletmenin fon hareketlerini fon kaynakları ve fon kullanımları olarak gösteren Fon Akım Tablosu ile Nakit Akım Tablosu iki yılın bilançosu, son yılın gelir tablosu ve ek bilgilere dayanılarak düzenlenir.

Sıra Sizde 2

Bilançonun sınıflandırılması hesap dönemi kıstasına göre yapılır. Buna göre bir takvim yılı olan hesap dönemi içinde tahsil edilecek, satılacak, tüketilecek, kullanılacak değerler ile nakit ve nakit benzeri değerler Dönen Varlık; bu sürenin dışına çıkan değerler Duran Varlıklar olarak gruplandırılır. Bir yıl içinde ödenecek ve ödenmeleri dönen varlıklarla yapılacak borçlar Kısa Vadeli Yabancı Kaynakları; bir yıldan daha uzun süreli olan borçlar Uzun Vadeli Yabancı Kaynakları oluşturur. Geri ödemesiz olarak Öz Kaynaklar da bilanço pasifinin üçüncü ana grubu durumundadır.

Sıra Sizde 3

Bilanço, işletmenin belirli bir andaki mali durumunu gösterir. Çünkü işletme varlıkları (mevcutlar+alacaklar) ile bunların finansman kaynakları birlikte bu tabloda yer alır.

Sıra Sizde 4

Dönen varlıklar kısa vadeli borçları ödemeye ve günlük faaliyetleri sürdürmeye yarar. Bunun için de dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynaklardan yeterince büyük olması ve faaliyetlerde kullanılmaya yetecek çeşitli kalemlerden oluşması gerekir.

Sıra Sizde 5

Duran varlıklar kozmopolit bir yapıya sahiptir. Sanayi işletmelerinde Maddi Duran Varlıklar ağırlıkta olur. Finansmanında uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar kullanılmalıdır. Kısa vadeli yabancı kaynakların kullanılmış olması işletmenin kısa vadeli borç ödeme gücünü zayıflatacağı gibi, net çalışma sermayesi noksanına da yol açar.

Sıra Sizde 6

Kısa vadeli yabancı kaynakların tamamı dönen varlıkların finansmanında kullanılırsa iyidir. Eğer duran varlıkların finansmanında da kullanılacak olursa borçların vadeleri bir yıl içinde dolmasına karşın, duran varlıklara bağlanıp kalmış olan fonlar borç ödemede kullanılamaz. Ayrıca net çalışma sermayesi noksanı doğar. Bu açılardan kısa vadeli borç ödeme gücü dönen varlıkların büyüklüğüne ve kompozisyonuna bağlıdır diyebiliriz.

Sıra Sizde 7

Uzun vadeli yabancı kaynaklar duran varlıkların finansmanında kullanılmalıdır. Ancak uzun vadeli ticari borçlar dönen varlıklardaki stokların finansmanı için uygun bir kaynaktır. Uzun vadeli yabancı kaynakların ticari borçları Gelecek Yıllar İhtiyacı Stoklar kaleminin finansman kaynağı olduğu da unutulmamalıdır. Ticari borçlar dışında uzun vadeli yabancı kaynakların dönen varlıkların finansmanında kullanılması, bu yolla sağlanan fonların verimli kullanılmadığı anlamına gelir.

Sıra Sizde 8

Özkaynaklar ortakların aktif üzerindeki hak sahipliğini gösterdiği gibi, alacaklılar için de bir güvence oluşturur. Anonim şirketlerin tasfiye edilmesi halinde önce alacaklıların hakları ödenecek ve kalan varlıklar ortaklara verilecektir. Bunun için özkaynakların kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklar toplamından ya büyük ya da en az ona eşit olması istenir. Özkaynakların kâr yedekleri, geçmiş yıllar kârları ve dönem net kârı onun otofinansman yapısını gösterir. Bu yapı ne kadar kuvvetli olursa ortakların elindeki hisse senetlerinin piyasa değeri o nispette yükselir.

Sıra Sizde 9

Gelir tablosu bir işletmenin belirli bir dönem zarfındaki faaliyet sonuçlarını gösterir. Hasılat, gelir, kâr, gider ve zararın ana (esas) faaliyetlerden, diğer (yan) faaliyetlerden ve faaliyet dışı oluşumu bölümlendirme esasını teşkil eder.

Sıra Sizde 10

Brüt Satış Kârı veya Zararı bölümü ana (esas) faaliyetlerden doğan sonucu gösterir; kâr şeklinde çıkmalı ve kendisinden sonraki gider ve zararları karşılayıp yeterince dönem net kârına ulaşacak büyüklükte olmalıdır.

Sıra Sizde 11

Faaliyet Kârı veya Zararı Bölümü faaliyet giderleri ile Brüt Satış Kârı veya Zararı bölüm sonucu arasındaki olumlu veya olumsuz ilişkiden doğan sonuçtur. İki bölüm sonucu da ana faaliyet ile ilgilidir. Yalnız sonucun faaliyet kârı olarak çıkması için faaliyet giderlerinin Brüt Satış Kâr'ından küçük olması gerekir. Aksi halde veya Brüt Satış Zararı varsa sonuç faaliyet zararı olacaktır.

Sıra Sizde 12

Olağan Kâr veya Zarar bölümünü diğer (yan) faaliyetlerden doğan gelir ve kârlar ile gider ve zararlar oluştururken; bölüm sonucu faaliyet kârından ya da faaliyet zararından da pay alabilir. Aksi halde bölümün sonucu sadece diğer (yan) faaliyetlerin neden olduğu kâr ya da zarar olarak görünür.

Sıra Sizde 13

Dönem Kârı veya Zararı bölümü esas ve diğer faaliyetlerden bağımsız ve arızı olarak doğan olağandışı gelir, kâr, gider ve zararlardan oluşurken; bölüm sonucu faaliyet kârından pay almış olağan kârı da ne derece yüksek oranda içerirse o kadar iyidir.

Sıra Sizde 14

Dönem Net Kârı ne kadar büyük olursa o kadar iyidir. Ancak bunun içinde faaliyet kârından gelen payın fazla olması istenir. Diğer taraftan bu kârın sektör ortalamasına eşit veya onun üzerinde olması da önemlidir.

Sıra Sizde 15

Mali analiz iki aşamada yapılır: (1) Analiz Tekniklerinin mali tablolardaki muhasebe bilgilerine uygulanarak analiz sonuçlarının elde edilmesi; (2) çıkan analiz sonuçlarına anlam yüklenmesi ve yorumlanıp işletmenin gelecekteki mali durumu ile faaliyet sonuçlarının tahmin edilmesi

Sıra Sizde 16

Mali analiz ve yorum muhasebe bilgilerinin finansal kararlarda kullanılabilir nitelikte çeşitli bilgilere dönüştürülmesini sağlar. Böylece ortaya şu yeni bilgiler çıkar:

- Kısa vadeli borç ödeme gücü
- Fon yaratma gücü
- Karlılık gücü
- Varlık yapısı
- Kaynak yapısı
- Yatırım gücü
- Sermayenin verimliliği ve benzeri

Yararlanılan ve Başvurulabilecek Kaynaklar

- Nalan AKDOĞAN, Nejat TENKER: **Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri**, 4. Baskı, Gazi Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Matbaası, Ankara, 1992.
- Ahmet Hayri DURMUŞ, Mehmet Emin ARAT: **Mali Tablolar Tahlili**, Marmara Üniversitesi Nihad Sayar Eğitim Vakfı Yayınları No: 482/715, İstanbul, 1994.
- Ersin GÜREDİN, Ahmet Hayri DURMUŞ, Atilla GÖNENLİ: **Muhasebe Denetimi ve Mali Analiz**, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 835, Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:443, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri, Eskişehir, 1995.
- Ümit GÜCENME: **Mali Tablolar Analizi**, 1. Baskı, Marmara Kitabevi Yayınları, Bursa 1996.
- Şerafettin SEVİM: **Mali Tablolar Analizi**, Ekspres Matbaası, Kütahya 2001.
- Sabri BEKTÖRE, Ferruh ÇÖMLEKÇİ, Halim SÖZBİLİR: **Mali Tablolar Analizi**, Birlik Ofset, Eskişehir 2002.